

La fàbrica d'afectes

Poesia a l'escola

*Una hora he consumit pensant un vers
que la ploma no vol escriure.
I mentrestant és aquí dins
inquiet, viu.*

*Ell és aquí dins
i no vol sortir.
La poesia, emperò, d'aquest moment
m'inunda tota la vida.*

(Carlos Drummond de Andrade)

A les nostres escoles es llegeix molt. Hi dediquem més de dues hores setmanals a la lectura, normalment de narrativa. En canvi, de poesia se'n llegeix ben poca, en general. Hi ha la creença que els poemes són complexos, usen paraules poc habituals i són per a iniciats. Segons com es presenta, i si els objectius no estan gaire clars, s'aconsegueix que els alumnes vegin la poesia com quelcom obligatori, amb poc interès.

Hi ha, però, mestres entusiastes que saben dels valors vivencials dels poemes, en llegeixen als seus alumnes i contagien la seva passió. Són mestres sensibles a l'ensenyament de la llengua i a l'educació artística, mestres que afavoreixen l'aproximació personal dels nois i noies organitzant itineraris i marcant les traces d'uns camins que permeten l'encontre entre els infants i el món, mestres que comprenen que els sentiments duals —por i seguretat, companyonia i solitud, dubtes i certeses— es poden conèixer i superar amb les paraules d'uns versos.

La poesia ens remet a les emocions però també ens facilita el treball sobre la seva forma, els silencis, el ritme, les repeticions, les metàfores, els paral·lelismes, els símbols, etc. L'alumne que llegeix i escriu poemes enriqueix el seu vocabulari, es diverteix, es deixa seduir per la musicalitat d'unes paraules sovint estranyes i, en definitiva, es coneix a ell mateix una mica millor.

Si som ambiciosos, si busquem poemes que tinguin interès —hi ha poesia i poesia— i els treballem a l'escola, notarem com els infants són sensibles a aquest llenguatge i són capaços d'emocionar-se amb les paraules, de vegades misterioses. Només ens cal allunyar-nos de l'inevitable rodolí sobre els noms dels nens i pouar en els magnífics i nombrosos poemaris que tenim al nostre abast.

Els poemes, la seva forma i el seu fons, ens condueixen cap a espais de somni, d'encanteri, de retrobaments i descobertes. I si anem una mica més enllà podríem dir que més que ensenyar poesia del que es tracta és d'ensenyar la nostra llengua amb els poemes, de fer de l'aula una petita fàbrica de grans afectes.

LA PRÀCTICA: Florilegi poètic

Sobre com despertar les paraules que dormen als llibres

Edat:	A partir de vuit anys
Nombre d'alumnes:	Grup classe
Objectius:	<ul style="list-style-type: none">• Reconèixer el gènere poètic• Fer produccions creatives individuals o de grup
Recursos	Temps: Un trimestre
	Espai: Aula i sala d'informàtica
	Materials: Llibres de poesia Web "viulapoesia.com"

La poesia a l'escola ha d'estar ben programada i amb els objectius més clars que en qualsevol altra activitat perquè el treball amb els poemes, si volem que formin part de la nostra cultura comuna i els infants els coneguin i els estimin, ens obliga a ser molt rigorosos. Però el rigor i la serietat no han d'estar enfrontats a la creativitat perquè quan ens embarquem de debò en un projecte poètic esdevenim milicians de la pedagogia de la llibertat.

Es convenient que hi hagi a disposició del grup classe una selecció de llibres de poemes a la biblioteca d'aula i que els alumnes tinguin un portafolis individual, un «quadern poètic personal», on guardin tot el que vagin treballant durant el trimestre.

El procés habitual comença amb una *immersió poètica* en la qual el mestre llegeix alguns poemes (creació d'un clima favorable) i distribueix còpies per fer-ne una lectura personal silenciosa i noves relectures posteriors.

Després convé *domesticar els poemes*, amansir-los copiant-los amb caràcters grans sobre paper continu, dibuixar-los i exposar-los a les parets de l'aula.

El tercer pas, lògic, és *escriure un poema* (col·lectivament les primeres vegades), a la manera dels poemes triats.

Finalment, s'ha de permetre la seva *difusió* organitzant sessions de lectura i dramatització als altres grups o als familiars.

Una eina molt útil és el web *Viu la poesia* on hi ha centenars de propostes didàctiques per a infants i joves, estructurades per itineraris o grups de poemes amb característiques comunes¹. Treballar la poesia amb aquest web facilita, aplanar i estalviar esforços a l'hora d'emprendre l'aventura poètica.

No cal entendre tot el que ens diuen els versos (alguns tenen parts opaques), ni memoritzar-los ni fer les activitats proposades, perquè sovint els mateixos poemes ens suggeriran nous camins inexplorats.

Jaume Centelles

NOTA 1: El llibre "Poesia i educació. D'internet a l'aula" és el complement perfecte al web citat. Va ser editat per Graó en el número 170 de la col·lecció Biblioteca d'Articles, l'octubre de 2009.